

Gras voor droge koe

Het rantsoen voor droogstaande koeien mag niet te energie- en eiwitrijk zijn. Dat geldt ook voor het gras en kuilgras dat deze koeien gevoerd krijgen. Welk gras en kuilgras is geschikt?

HENK TEN HAVE

Melkveehouders besteden steeds meer aandacht aan de transitieperiode van hun koeien, merkt Herke Pijl, transitiepecialist bij Agrifirm. "Vooral als veehouders ervaren dat de transitieperiode goed kan verlopen en de resultaten zichtbaar verbeteren, zie ik dat ze meer bereid zijn daarin te investeren." Het droogstandsrantsoen bepaalt voor een groot deel hoe de transitieperiode verloopt. "Een optimaal droogstandsrantsoen is smakelijk, laagenergetisch en uitgebalanceerd qua eiwit en mineralen", vertelt Pijl. Ruwvoerspecialist Marcel Gerritsen van Agrifirm vult aan: "Je kunt zo'n rantsoen op allerlei manieren bereiken, afhankelijk van onder andere de beschikbaarheid van voerproducten, de arbeid die je erin wilt stoppen en het doel dat je nastreeft met je koeien."

Welk kuilgras is geschikt voor droge koeien? Hoe zorg je ervoor dat je deze kuil beschikbaar hebt?

Herke Pijl: "Dat is afhankelijk van de strategie die je kiest. Als je in het bezit bent van een voermengwagen en je het rantsoen dus goed kunt mengen, kun je vaak het kuilgras gebruiken dat je ook aan de melkkoeien voert. Je kunt dan het kuilgras verschrallen, de energiewaarde naar beneden halen, door het op te mengen met stro en ook met snijmais als dat gevoerd wordt. Heb je geen mengwagen, dan zullen de

koeien het kuilgras en de snijmais opvreten en het stro heel lang laten liggen; ze krijgen dan dus niet het rantsoen binnen dan dat je zou willen."

Marcel Gerritsen: "Je zult dan gras moeten telen dat zonder te hoeven mengen past in een rantsoen voor droge koeien. Dat is gras dat veel lager zit in z'n energie, z'n VEM, en

'Geen mest op gras voor de droge koeien'

lager in het eiwit. Het begint dan al met bemesten: het gras voor de droge koeien moet niet bemest zijn met drijfmest: niet als het gras wordt gebruikt als kuilgras voor droge koeien en ook niet als de dieren erin worden geweid. Als het gras gebruikt wordt voor kuil voor droge koeien, is het nodig om kunstmest te strooien voor voldoende eiwit in het gras. Er bestaat speciale kunstmest voor kuilgras voor droge koeien; deze kunstmest helpt om de kation-anionbalans (KAB) te verlagen en de opbrengst van het perceel te optimaliseren. En vervolgens het gras pas maaien als de voederwaarde ervan is gedaald."

Hoe kun je in je maaiplanning rekening houden met kuilgras voor de droge koeien?

Gerritsen: "Je kunt het best kiezen voor de minder goede percelen. Door ieder jaar dezelfde percelen te gebruiken voor kuil voor de droge koeien, krijgen die percelen

structureel minder mest waardoor het kaligehalte daalt. Vaak gaat het om zwaardere snedes gras, en het maaien daarvan heeft ook gevolgen voor de grasmat. De grasmat herstelt zich makkelijker als van het perceel elk jaar een zwaardere snede wordt gehaald; de grasmat kan er dan makkelijker mee omgaan."

Pijl: "Het kan een uitdaging zijn voor melkveehouders om zo lang te wachten dat de voederwaarde van het gras dusdanig laag is dat het geschikt is voor de droge koeien. Je moet dan je geduld kunnen bewaren."

Is het verstandig om mengbalen te persen voor de droge koeien? En wat stop je daar dan in?

Pijl: "Mengbalen maken en voeren kan goed werken, maar is niet per se beter dan voer mengen. Vooral boeren zonder mengwagen maken gebruik van mengbalen. Of op bedrijven met een klein aantal droge koeien, want een kleine hoeveelheid voer goed gemengd krijgen in een mengwagen is lastig. Er wordt dan weleens voor twee dagen gemengd, maar bij warm weer kan er broei ontstaan. Mengbalen zijn dan een alternatief. Een mengbaal bevat in principe een compleet rantsoen. Een voordeel van mengbalen is dat je heel constant voert, de kans op voerfouten is zeer klein. Ook zien we dat het gehele rantsoen als een geheel gaat ruiken en de opname goed is. Het is geen goedkoop systeem, omdat je eerst voer moet mengen en dan moet persen of dat moet laten doen. Het is echter de investering meer dan waard als daarmee transitieproblemen voorkomen kunnen worden. Ook geeft het natuurlijk heel veel gemak. Wat melkveehouders ook kunnen doen is voor de droge koeien een aparte mengkuil maken."

Niet elk gras is niet automatisch geschikt voor droogstaande koeien

FOTO: FRANK RIJNSBURGER

Klopt het dat droge koeien en (deel)weidegang moeilijk te matchen zijn?

Pijl: "Ja. Op sommige bedrijven gaat weidegang van droge koeien relatief goed, op andere matig. Het valt of staat met wat voor gras je aanbiedt in de wei. In de eerste vier, vijf weken van de droogstand laat je ze het liefst in een schrale weide lopen, omdat de kans op melkziekte en slepende melkziekte door vervetting dan aanzienlijk kleiner is. Een veilige optie is een relatief kleine en schrale weide met krap gras-aanbod aan de stal waarbij de koeien dan 80 tot 90 procent van het rantsoen op stal gevoerd krijgen. Op deze manier is het makkelijker te managen wat de koeien binnenkrijgen. Dan is het aandeel vers gras steeds klein, als een soort toetje. Het is ook dan belangrijk dat het rantsoen smakelijk is en de koe niet op zoek gaat naar het laatste grassprietje. Daarnaast is het belangrijk de doorgang van stal naar weide meer dan 4 meter breed te maken om te voorkomen dat het te modderig wordt en dat ranglagere koeien 'buitenge-

sloten' worden door ranghogere groepsgenoten.

Bij de keuze voor het wel of niet weiden van droge koeien, gaat het ook om hoe je er al als boer in staat. Als je zoveel mogelijk risico's wilt uitsluiten, moet je streven naar een berekend en gevoerd rantsoen. Met het voeren van vers gras is er geen dag gelijk en krijg je variatie in de voeropname."

Gerritsen: "Vers gras bevat al gauw te veel energie voor droge koeien en dat leidt tot een lagere drogestofopname en daarmee minder pensvulling. Als er toch wordt geweid, is het beter dat alleen de eerste vier weken van de droogstand te doen en ze de laatste twee weken op stal te houden. Daar kunnen ze dan een uitgebalanceerd rantsoen krijgen om ze voor te bereiden op het afkalven en de periode daarna."

Pijl: "In de laatste twee weken op stal kun je ook nog wat sturen op mineralen en het kation-anionverschil naar beneden trekken om de kans op melkziekte te verlagen. Dat staat of valt met het rantsoen dat je dan voert en hoe dat aansluit bij je melkkoeien;

dat is heel bedrijfsspecifiek. Bij een behoorlijk grasrijk rantsoen kan bijvoeren met kuilgras van 850 VEM heel goed gaan. Bij een rantsoen met veel snijmais, zul je wat meer moeten doen met zetmeel. Het voeren van een droogstandsbrok in de laatste twee weken voor afkalven is een heel praktische manier om de KAB te verlagen, wat extra energie, eiwit en mineralen te voeren en zo de biestgift te ondersteunen. Daarnaast heeft de lokale dierenartsenpraktijk middelen beschikbaar om de koe die eventueel wat meer risico loopt (oudere koe, dikke koe, tweelingdracht) nog wat extra te ondersteunen."

Gerritsen: "In de herfst is het weiden van droge koeien op kleigrond extra opletten, want dan kan er, vooral na een droge zomer, ineens veel kali vrijkomen in het gras. Als droge koeien dat te vreten krijgen, kan dat leiden tot melkziekte."

Pijl: "De beweging en het zachte liggen in een mooi weilte is natuurlijk altijd een pluspunt voor de hoogdrachtige koe." \$

De droge koeien de laatste twee weken voor afkalven binnen voeren is het best.

FOTO: HENK TEN HAVE

Ruwvoerspecialist Marcel Gerritsen.

FOTO: AGRIFIRM

Transitiespecialist Herke Pijl.

FOTO: AGRIFIRM